

10 redenen waarom het afsluiten van de Zaanse Schans een slecht idee is

1 De essentie van de Zaanse Schans als openbaar woon-werkgebied gaat verloren

---

Het college heeft een ingrijpend voorstel gedaan, dat erop neerkomt dat de Zaanse Schans zijn unieke openbare karakter als woon-werkgebied gaat verliezen. De Zaanse Schans was juist expliciet niet bedoeld als openluchtmuseum of attractiepark en dat wordt het nu wel. Dit is in strijd met de oorspronkelijke visie van Jaap Schipper, in strijd met de voorwaarden die zijn vastgelegd bij de overdracht van het gebied aan Stichting de Zaanse Schans en in strijd met de vastgestelde Ontwikkelstrategie. De essentie van de Zaanse Schans gaat hiermee verloren.

2 De belofte van gratis toegang voor bewoners kan niet worden waargemaakt

---

Het college probeert de pijn te verzachten door te beloven dat onder andere de bewoners van Zaanstad en Wormerland gratis toegang blijven houden tot het gebied. Een dergelijke regeling is waarschijnlijk in strijd met de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) en daarmee juridisch niet houdbaar. Ook gratis toegang voor alleen de gasten die gereserveerd hebben in de horeca lijkt problematisch als dit niet ook geldt voor de bezoekers van de ambachten.

3 De noodzaak van deze ingrijpende maatregel is onvoldoende aangetoond

---

De rechtvaardiging voor deze maatregel ligt voor het college in het behoud van het cultureel erfgoed. Uit de stukken blijkt echter niet hoe groot nu precies het exploitatietekort van de erfgoedpartijen is dat gedekt moet worden en waar dit door wordt veroorzaakt. De hoge investeringskosten lijken vooral te zitten in de organisatiekosten van het nieuwe systeem en het omleggen van het fietspad. Het nieuwe systeem creëert hiermee grotendeels zijn eigen financieringsbehoefte.

4 Er wordt een valse keuze voorgelegd tussen extreme scenario's

---

De Raad wordt onder druk gezet met een valse keuze door te dreigen dat als de Raad nu niet instemt met het voorstel, de Erfgoedpartijen binnen 2 jaar failliet gaan en het erfgoed binnen 7 jaar verloren gaat. Dit zijn forse stellingnames die in het geheel niet worden onderbouwd. Het is ook een valse voorstelling van zaken, want er zijn andere scenario's denkbaar die minder ingrijpend zijn en het exploitatieprobleem ook kunnen oplossen. Het college redeneert eenzijdig toe naar de conclusie dat het afsluiten van de Zaanse Schans "onontkoombaar" is.

5 Het Zaanse Museum wordt een financieel risico voor het cultureel erfgoed

---

Het exploitatietekort van de Erfgoedpartijen lijkt vooral te worden veroorzaakt door het Zaanse Museum. In het nieuwe exploitatiemodel wordt dit financiële risico afgewenteld op de beheerders van het cultureel erfgoed. Als het museum failliet gaat, dan worden de molens meegetrokken naar de afgrond. Dit is geen goede manier om het behoud van het cultureel erfgoed veilig te stellen.

6 De gemeente dreigt alle zeggenschap uit handen te geven

De governance van het nieuwe exploitatiemodel is nog volstrekt onduidelijk. Kan de stichting straks eenzijdig de hoogte van de entree bepalen en zelf beslissen waar de opbrengst aan besteed wordt? Hoe worden de opbrengsten en eventuele verliezen verdeeld over de verschillende partijen? Hoe wordt daarbij gezorgd dat de publieke belangen en ook de belangen van de ondernemers en bewoners goed geborgd zijn? Kennelijk zijn er afspraken gemaakt dat de gemeente grondpositie wil verwerven op de Zaanse Schans, om toch invloed te kunnen houden in het gebied. Dit wordt echter niet toegelicht. Als de gemeente grond wil gaan aankopen dan zitten hier uiteraard grote financiële gevolgen aan voor de gemeente. Dit zijn zaken waar vooraf duidelijkheid over moet zijn.

7 Het voorstel leidt juist tot meer druk op het cultureel erfgoed

---

Met onze jarenlange ervaring zijn wij ervan overtuigd dat een ticketingsysteem in de praktijk niet gaat werken. De verwachting van 1,8 mln bezoekers is niet onderbouwd en betekent sowieso een forse terugval van het aantal bezoekers van meer dan 30%. Tegelijkertijd zal iedereen die een kaartje heeft gekocht straks ook de molens willen bezoeken, terwijl dat nu maar ca. 20% van de bezoekers is. Daarmee wordt de druk op het cultureel erfgoed ongeveer verdrievoudigd. De praktische en logistieke consequenties zijn niet goed doordacht.

8 Het voorstel leidt niet tot een duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans

---

Het voorstel heeft als doel het exploitatieprobleem van de Erfgoedpartijen en de gemeente op te lossen, maar leidt er vervolgens toe dat de ambachten in hun bestaansrecht worden bedreigd. Een omzetverlies van minimaal 30% (terwijl de opbrengst van de entree naar de erfgoedpartijen en de gemeente gaat) is voor hen niet op te vangen. Het betekent dat de gratis demonstraties van Oudhollandse ambachten dreigen te verdwijnen, terwijl dit een onlosmakelijk onderdeel is van de beleving van de Zaanse Schans. Daarmee is dit uiteindelijk geen duurzame oplossing voor het gebied.

9 Het voorstel leidt tot grote financiële en juridische risico's voor de gemeente

---

De gemeente moet bijna 2 miljoen euro voorfinancieren met het idee dat dit later verhaald kan worden op de stichting. Hoe dit juridisch geregeld is blijft onduidelijk. De ondernemers moeten rekening houden met een omzetverlies van 52-61% (zie impactstudie). Het spreekt voor zich dat zij een schadevergoeding of nadeelcompensatie gaan eisen wanneer de plannen worden doorgezet. Dit zijn enorme financiële risico's waar nauwelijks op wordt ingegaan.

10 Het nieuwe exploitatiemodel leidt tot stagnatie en jarenlange juridische procedures

---

Wanneer het voorstel in ongewijzigde vorm wordt doorgezet zal dit leiden tot jarenlange juridische procedures en daarmee tot jarenlange onzekerheid voor de Erfgoedpartijen en de gemeente. Stagnatie van de Ontwikkelstrategie is hierdoor vrijwel zeker. Het college geeft bovendien aan dat het verleggen van de huidige fietsroute over de Kalverringdijk randvoorwaardelijk is voor de invoering. Daarvoor moet eerst nog grond worden verworven, toestemming en middelen worden verkregen van de provincie, er moet een vergunningetraject worden doorlopen en er zal mogelijk natuurcompensatie gerealiseerd moeten worden. En dan moet het nieuwe fietspad ook nog daadwerkelijk worden aangelegd. Het is onmogelijk om dit voor het seizoen 2026 te realiseren. Afgezien daarvan zijn er in gezamenlijkheid hele goede alternatieve oplossingen te bedenken die beter, minder ingrijpend en dus ook minder kostbaar zijn.

Stel het besluit uit en ga in gesprek over een oplossing met draagvlak!

De ondernemers van de Zaanse Schans delen grotendeels de uitgangspunten van de Ontwikkelstrategie, maar hebben een wezenlijk andere visie op de succesvolle realisatie hiervan. Graag gaan zij hierover in gesprek. Zij zijn bereid om met de andere partijen tot een compromis te komen dat minder ingrijpend is en wel recht doet aan de belangen van alle partijen. De ondernemers voelen zich de afgelopen jaren niet gehoord en buitenspel gezet. Voorwaarde voor een succesvolle samenwerking is echter dat zij ook als gelijkwaardige partner worden erkend.